

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 94/20
Luksemburgā, 2020. gada 16. jūlijā

Spriedums lietā C-129/19
Presidenza del Consiglio dei Ministri/BV

Dalībvalstīm ir jāpiešķir kompensācija visiem tīšos vardarbīgos noziegumos cietušajiem, tostarp tiem, kas dzīvo šo pašu dalībvalstu teritorijā

Kompensācijai nav jāatbilst pilnīgai zaudējumu atlīdzināšanai, taču tās apmēram nav jābūt tīri simboliskam

2020. gada 16. jūlijā pasludinātajā spriedumā *Presidenza del Consiglio dei Ministri* (C-129/19) Tiesa, izspriežot lietu virspalātā, nosprieda, pirmkārt, ka dalībvalsts ārpuslīgumiskās atbildības par kaitējumu, kas radies Savienības tiesību pārkāpuma dēļ, režīms ir piemērojams – pamatojoties uz to, ka šī dalībvalsts laikus nav transponējusi Direktīvu 2004/80¹, – cietušajiem, kas dzīvo minētajā dalībvalstī, kuras teritorijā ir izdarīts tīšs vardarbīgs noziegums. Otrkārt, Tiesa nosprieda, ka fiksēta kompensācija, kas atbilstoši tīšos vardarbīgos noziegumos cietušajiem maksājamās kompensācijas valsts sistēmai tiek piešķirta seksuāla rakstura uzbrukumos cietušajiem, nevar tikt atzīta par “taisnīgu un samērīgu” šīs pašas tiesību normas izpratnē, ja tā tiek noteikta, neņemot vērā izdarītā nozieguma radīto seku smagumu attiecībā uz cietušajiem, un tā tad neveido atbilstošo ieguldījumu nodarītā mantiskā un morālā kaitējuma atlīdzināšanā.

Konkrētajā gadījumā 2005. gada oktobrī BV, Itālijas pilsonē, kas dzīvo Itālijā, cieta no seksuāla rakstura uzbrukumiem, kuri izdarīti šīs dalībvalsts teritorijā. Summu 50 000 EUR apmērā, ko šo uzbrukumu izdarītājiem tika piespriests izmaksāt par labu viņai kā zaudējumus, viņa tomēr nevarēja saņemt, jo tie aizbēga. 2009. gada februārī BV cēla tiesā prasību pret *Presidenza del Consiglio dei Ministri* (Ministru padomes prezidentūra, Itālija), lūdzot atlīdzināt kaitējumu, kas viņai esot nodarīts tāpēc, ka Itālija laikus nav transponējusi Direktīvu 2004/80². Minētajā tiesvedībā pirmajā instancē *Presidenza del Consiglio dei Ministri* tika piespriests izmaksāt BV summu 90 000 EUR apmērā, kas apelācijas instancē tika samazināta līdz 50 000 EUR.

Izskatot *Presidenza del Consiglio dei Ministri* iesniegto kasācijas sūdzību, iesniedzējtiesai bija radušies jautājumi, pirmkārt, saistībā ar dalībvalsts ārpuslīgumiskās atbildības režīma iespējamo piemērošanu – ņemot vērā, ka šī dalībvalsts ir novēloti transponējusi Direktīvu 2004/80, – attiecībā uz tīšos vardarbīgos noziegumos cietušajiem, kas neatrodas pārrobežu situācijā. Otrkārt, iesniedzējtiesai bija šaubas par fiksētās summas 4800 EUR apmērā, kas paredzēta Itālijas tiesiskajā regulējumā³, lai sniegtu kompensāciju seksuāla rakstura uzbrukumos cietušajiem, “taisnīgumu un samērīgumu” Direktīvas 2004/80 izpratnē.

Saistībā ar pirmo jautājumu Tiesa vispirms atgādināja nosacījumus, ar kādiem var tikt konstatēta dalībvalstu atbildība par kaitējumu, kas nodarīts privātpersonām Savienības tiesību pārkāpumu

¹ Padomes Direktīva 2004/80/EK (2004. gada 29. aprīlis) par kompensāciju noziegumos cietušajiem (OV 2004, L 261, 15. lpp.).

² Direktīvas 12. panta 2. punktā ir noteikts, ka “visas dalībvalstis nodrošina to, ka to tiesību normās ir paredzēta tāda to teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem izmaksājamo kompensāciju sistēma, kura garantē taisnīgu un samērīgu kompensāciju cietušajiem”.

³ Ir jāatzīmē, ka pēc tam, kad pret Itāliju tika celta šī prasība par ārpuslīgumisko atbildību, šī dalībvalsts ieviesa tādas kompensācijas sistēmu, kas maksājama Itālijas teritorijā izdarītos tīšos vardarbīgos noziegumos cietušajiem neatkarīgi no tā, vai viņi dzīvo vai nedzīvo Itālijā. Šī sistēma ar atpakaļejošu spēku attiecas arī uz nodarījumiem, kas atzīstami par šādiem noziegumiem un kas izdarīti pēc 2005. gada 1. jūlija.

dēļ, proti, tādas pārkāptās Savienības tiesību normas esamība, kas piešķir tiesības privātpersonām, šīs normas pietiekami būtisks pārkāpums un tieša cēloņsakarība starp šo pārkāpumu un privātpersonām nodarīto kaitējumu. Konkrētajā gadījumā, ņemot vērā Direktīvas 2004/80 tekstu, kontekstu un mērķus, Tiesa tostarp norādīja, ka ar šo tiesību normu Savienības likumdevējs ir izvēlējis nevis variantu, saskaņā ar kuru katra dalībvalsts būtu izveidojusi specifisku kompensācijas sistēmu, kas būtu attiecināma tikai uz tiem tīšos vardarbīgos noziegumos cietušajiem, kuri atrodas pārrobežu situācijā, bet gan variantu, saskaņā ar kuru par labu šiem cietušajiem tiek piemērotas valsts sistēmas, atbilstoši kurām šajos attiecīgajā dalībvalstu teritorijā izdarītajos noziegumos cietušajiem tiek izmaksātas kompensācijas. Sava vērtējuma noslēgumā tā secināja, ka **Direktīva 2004/80 nosaka katrai dalībvalstij pienākumu ieviest kompensācijas sistēmu, kas aptver visus to teritorijā izdarītajos tīšos vardarbīgos noziegumos cietušos, nevis tikai tos cietušos, kas atrodas pārrobežu situācijā.** No iepriekš minētā Tiesa secināja, ka ar Direktīvu 2004/80 ir piešķirtas tiesības saņemt taisnīgu un samērīgu kompensāciju ne tikai tiem šajos noziegumos cietušajiem, kas atrodas šādā situācijā, bet arī tiem cietušajiem, kas pastāvīgi dzīvo tās dalībvalsts teritorijā, kurā izdarīts noziegums. Līdz ar to, ja vien ir izpildīti divi pārējie minētie nosacījumi, privātpersonai ir tiesības uz kompensāciju par kaitējumu, kas tai radies tādēļ, ka dalībvalsts nav ievērojusi savu no Direktīvas 2004/80 izrietošo pienākumu, neatkarīgi no tā, vai šī privātpersona bija vai nebija šādā pārrobežu situācijā brīdī, kad tā cieta no attiecīgā nozieguma.

Saistībā ar otro jautājumu Tiesa konstatēja, ka, tā kā Direktīvā 2004/80 nav sniegtas nekādas norādes uz kompensācijas summu, kas būtu uzskatāma par **“taisnīgu un samērīgu” kompensāciju**, ar šo tiesību normu dalībvalstīm šajā ziņā ir atzīta novērtējuma brīvība. Tomēr, lai gan šai kompensācijai **nav obligāti jānodrošina pilnīga** tīšos vardarbīgos noziegumos cietušajiem nodarītā mantiskā un morālā kaitējuma atlīdzība, tā tomēr **nedrīkst būt tīri simboliska vai acīmredzami nepietiekama, ņemot vērā to seku smagumu**, ko šiem cietušajiem radījis izdarītais noziegums. Proti, Tiesas ieskatā, kompensācijai, kas tiek piešķirta šādiem cietušajiem atbilstoši minētajai tiesību normai, atbilstošā apmērā jākompensē tiem radušās ciešanas. Šajā ziņā Tiesa arī precizēja, ka fiksēta kompensācija šādiem cietušajiem var tikt atzīta par “taisnīgu un samērīgu”, ja kompensāciju skala ir pietiekami detalizēta, lai izvairītos no tā, ka fiksēta kompensācija, kas paredzēta par kādu noteiktu vardarbības veidu, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, varētu izrādīties acīmredzami nepietiekama.

ATGĀDINĀJUMS: Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127